

Projectvoorstel van imkers en door imkers

Marleen Boerjan, hoofdredacteur BIJEN

Ieder jaar weer opnieuw is er vanuit de Bedrijfsraad een oproep om voorstellen te doen voor bijenonderzoek. De onderzoeksvoorstellen worden door de Bedrijfsraad gebundeld en voorgelegd aan de onderzoekers van PPO-Bijen, voorheen de 'Ambrosius-hoeve'.

Als deze werkwijze u wat onbekend voorkomt dan is dat niet vreemd. De oproep wordt soms herhaald in de rubriek 'Nieuws van PPO-Bijen'. Vaak lezen of horen we er niets meer over. Zijn er projectvoorstellen bij de Bedrijfsraad binnengekomen? Zo ja, welke dan wel, en wat zijn dan de resultaten van dit onderzoek?

Natuurlijk lezen we in de rubriek 'Nieuws van PPO-Bijen' over resultaten van allerlei onderzoek en, stilzwijgend, nemen we dan aan dat dit wel de resultaten zullen zijn van onderzoek dat door de imkers aangevraagd is.

We moeten er duidelijk nog aan wennen dat 'De Ambrosius-hoeve' als proefstation voor de bijenhouderij niet meer bestaat en dat wij imkers een klant zijn van PPO-Bijen.

Vooruitlopend op een nieuwe oproep van de Bedrijfsraad wil de redactie van BIJEN graag een positieve bijdrage leveren, en wel door dit jaar samen met de lezers van BIJEN een projectvoorstel bij de Bedrijfsraad in te dienen.

De aanleiding voor deze oproep is simpel. In het themanummer van BIJEN (oktober 2002) stonden vele aspecten van de 'varroamijt' centraal, waaronder natuurlijk de bestrijding van de Varroa destructor. Opmerkelijk waren en zijn ook de verschillende reacties van imkers die de varroamijt nog nooit hebben bestreden.

Bovendien wordt zo langzamerhand duidelijk dat de chemische bestrijding geen blijvende oplossing is: er ontstaat op de korte en langere termijn altijd resistentie. En is de behandeling met mierenzuur wel de beste en blijvende oplossing, zoals velen suggereren? Steeds vaker horen en lezen we dat er bijen zijn die een zekere besmettingsgraad kunnen overleven. Blijkbaar zijn dit bijen die op een of andere manier met de varroamijt kunnen overleven. Maar is dit wel waar?

Een voorbeeld is de Primorskybij, of is deze toch niet zo resistent? Kortom er zijn nog vele vragen op te lossen en nu stelt de redactie van BIJEN de lezers voor om gezamenlijk een onderzoeksvoorstel, via de Bedrijfsraad, bij PPO-Bijen in te dienen. De titel van dit voorstel zou kunnen luiden: 'Inventarisatie en onderzoek naar mogelijke varroaresistente bijenvolken in Nederland'.

Het project

Doelstelling: Wat stellen we voor? Het onderzoek dat we willen voorstellen moet er op de langere termijn op gericht zijn om een *Apis mellifera* te ontwikkelen die, onder Nederlandse omstandigheden, zonder bestrijding met een varroamijtbesmetting kan samenleven. Met andere woorden: een honingbij die, met of zonder de varroamijt, in ons gematigd klimaat met een relatief beperkte bijenweide prima kan overleven. Randvoorwaarden zijn dat deze varroaresistente honingbij weinig steeklustig is, dat ze haar bestuivend vermogen behoudt en dat de honingopbrengsten zo goed mogelijk zijn.

Werkwijze: het zal u duidelijk zijn dat we niet de arrogantie hebben de werkwijze aan de onderzoekers van PPO-Bijen voor te schrijven. Bovendien zal de weg van selectie en teelt van een varroaresistente bij een lange zijn. En dat zal zeker niet zonder de hulp van de imkers kunnen. De selectie en fokkerij van hoog-productief melkvee zou ook nooit op het huidige niveau gekomen zijn als de individuele melkveehouders niet meegewerkt hadden.

Het voorstel

Fase 1: de inventarisatiefase

In BIJEN hebben verschillende imkers hun ervaringen met 'niet bestrijden van de varroamijt' opgeschreven. Nu blijkt dat deze imkers nog steeds bijen hebben. De onderzoekers van PPO-Bijen zouden in eerste instantie de werkwijze van deze imkers kunnen inventariseren en vervolgens de bijenvolken kunnen onderzoeken op hun mogelijke varroaresistentie.

Fase 2: onderzoek naar resistentiebepalende factoren
Als blijkt dat de bijenvolken inderdaad varroaresistent zijn dan zou er in tweede instantie gezocht kunnen

worden naar factoren die bepalend zijn voor de resistentie. Deze factoren zouden bijvoorbeeld samen kunnen hangen met hygiënisch gedrag.

Fase 3: selectie- en teeltprogramma

Afhankelijk van de resultaten uit fase 1 en 2 kan er dan een selectie- en teeltprogramma opgestart worden. We moeten er wel rekening mee houden dat we dan wel een paar seizoenen verder zijn. De bijenvolken van bovengenoemde imkers kunnen het uitgangsmateriaal vormen.

Samenwerking

Het zou natuurlijk fantastisch zijn als PPO-Bijen in dit project nauw samenwerkt met imkers en koninginnentelers en dat dus imkers deel uitmaken van de projectgroep. Bovendien zou het goed zijn als er een samenwerking wordt opgezet met een of meerdere buitenlandse onderzoeksinstituten.

68

De resultaten: het is duidelijk dat we een zeer ambitieus project voorstellen en dat het een aantal jaren zal duren voordat de doelstelling, namelijk een varroaresistente honingbij voor het gematigde klimaat, is bereikt. Maar resultaten zijn er gedurende de looptijd van het project altijd en deze kunnen gepubliceerd worden. Met andere woorden: wij lezers van BIJEN en tevens initiatiefnemers van dit project willen graag de voortgang van het project regelmatig kunnen lezen in BIJEN.

Financiering: Een dergelijk ambitieus meerjarig onderzoeksproject zal een complexe financiering laten zien en de kosten zullen de jaarlijkse bijdrage van €5,- per imker vele malen overtreffen. Maar als de Bedrijfsraad dit projectvoorstel in fasen aan PPO-Bijen voorlegt dan kan er per fase een begroting van de kosten opgesteld worden. Pas dan zal blijken of de imkerbijdrage voldoende is om de inventarisatiefase uit te laten voeren.

De financiering van het gehele project zal veel creativiteit vergen van de imkerorganisaties en onderzoekers. Maar ik ben ervan overtuigd dat de financiering van het project oplosbaar is als we met z'n allen de wens ondersteunen om te komen tot een varroaresistente honingbij voor het gematigde klimaat.

De oproep

Kunt u zich vinden in bovenstaand projectvoorstel waarbij we ons dit jaar vooral richten op de inventarisatiefase? Met andere woorden we vragen PPO-Bijen contact op te nemen met imkers die nog nooit hebben bestreden. Bent u van mening dat er een

begin gemaakt moet worden met een dergelijk project, laat dat dan weten aan de redactie. Om een en ander wat te stroomlijnen vragen wij u de volgende vragen te beantwoorden.

1. Vindt u ook dat er op termijn een varroaresistente honingbij voor het gematigde klimaat beschikbaar moet zijn?
2. Zou u aan het project mee willen werken?
3. Heeft u bijenvolken die nog nooit met chemische middelen (inclusief mierenzuur, oxaalzuur en thymovar) tegen de varroamijt zijn behandeld?
4. Bent u bereid bijenvolken voor het project beschikbaar te stellen?
5. Bent u van mening dat het voorgestelde project door PPO-Bijen moet worden uitgevoerd?
6. Bent u bereid dit project mede te financieren?
7. Heeft u nog andere suggesties of ideeën?

Stuur uw reactie vóór 1 juni 2003 naar:

Redactie BIJEN, Postbus 90, 6720 AB Bennekom of via de E-mail: redactie@vbbn.nl.

Taak van de redactie BIJEN

De redactie van BIJEN voelt zich uiteraard verantwoordelijk voor de verwerking van alle reacties op de bovengestelde oproep. Wij zullen die bundelen en daarvan, in eerste instantie, een samenvatting maken voor publicatie in BIJEN. In tweede instantie zullen we het project als voorstel indienen voor onderzoek bij de Bedrijfsraad. Ten derde zullen we u informeren over de voortgang van het project. Als het project niet verder uitgewerkt kan worden, zullen wij u op de hoogte stellen van de redenen hiervoor.

Wij hopen dat u massaal op onze oproep reageert: want hoe meer imkers reageren, hoe sterker onze aanvraag staat. Reageer ook als u het een zinloos projectvoorstel vindt.

Overigens, wij hebben de onderzoekers van PPO-Bijen op de hoogte gebracht van ons initiatief en zij hebben kritisch op onze actie gereageerd omdat de selectie op varroaresistentie niet gemakkelijk is. Er is nog te weinig bekend over de factoren die aan de basis van de resistentie liggen. Bovendien blijkt dat PPO-Bijen in het kader van EU/LNV-onderzoek begonnen is aan een inventarisatiefase. Zij zullen imkers die denken dat ze varroa-resistentie bijen hebben, opzoeken en interviewen. Reageer dus op onze oproep!